

25. Torstaina 30 päivänä toukokuuta 1991

kello 14

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Ulkopuolella päiväjärjestyksen

tehdään päätös valtioneuvoston talouspoliittisesta tiedonannosta 638

Ensimmäinen käsittely:

1) Ehdotus laiksi liikuntalain muuttamisesta 640

Hallituksen esitys n:o 3
Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1

Esitellään:

2) Ed. Astalan ym. lakialoite n:o 40 laiksi valtiopäiväjärjestyksen 9 §:n muuttamisesta 641

3) Ed. S.-L. Anttilan lakialoite n:o 41 laiksi avioliittolain 38 §:n muuttamisesta 643

4) Ed. Riihijärven lakialoite n:o 42 laiksi verotuslain 55 ja 82 §:n muuttamisesta 644

5) Ed. Suhosen lakialoite n:o 43 laiksi lapsen elatuksesta annetun lain muuttamisesta „

6) Ed. Seppäsen lakialoite n:o 44 laeiksi talletuspankkien toiminnasta annetun lain 20 §:n sekä osakeyhtiölain 7 luvun 1 §:n muuttamisesta 645

S.

7) Ed. Aittoniemen ym. lakialoite n:o 45 laiksi ehdokkaiden vaalirahoituksen julkisuudesta ja ulkopuolisen tuen rajoittamisesta kansanedustajien vaaleissa 647

S. 8) Ed. Vähänäkin ym. lakialoite n:o 46 laiksi pakkokeinolain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta 649

Pöydällepanoa varten esitellään:

9) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2 hallituksen esityksen johdosta laiksi ulkomailla toimivasta peruskoulua vastaavasta yksityiskoulusta annetun lain 2 §:n muuttamisesta (HE 6) 651

10) Talousvaliokunnan mietintö n:o 3 hallituksen esityksestä Tshekin ja Slovakian liittotasavallan kanssa tehdyn sijoitusten edistämistä ja suojelua koskevan sopimuksen eräiden määräysten hyväksymisestä (HE 4) „

Puhetta johtaa puhemies Suominen.

Nimenhuudossa merkitään poissa oleviksi edustajat Mäki-Hakola, Paasio, Pokka, Savolainen ja Viljamaa.

Ilmoitusasiat:

Eduskunnan tietoon saatettu asetus

Puhemies: Ilmoitetaan, että maan ulkomaankaupan ja taloudellisen kasvun turvaami-

sesta 15 päivänä helmikuuta 1974 annetun lain 7 §:ssä säädettyssä tarkoituksessa on eduskunnalle, puhemiehelle osoitettuna, saapunut sanotun lain nojalla 10 päivänä toukokuuta 1991 annettu

Asetus Thaimaan kanssa tehdyn eräiden tiettyjen tekstiilituotteiden tuontia koskevan sopimuksen voimaansaattamisesta.

Tämä asetus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

Ed. Pulliaisen ym. välikysymys Vuotoksen tekoaltaan rakentamisesta

P u h e m i e s : Ulkopuolella päiväjärjestyksen ilmoitetaan, että eilen pidetyssä eduskunnan istunnossa tähän istuntoon pöydälle pantuun ed. Pulliaisen ym. välikysymykseen n:o 1 Vuotoksen tekoaltaan rakentamisesta on sen allekirjoittajien lisäksi yhtynyt ed. Tuomioja.

Kun välikysymykseen on liittynyt 46 edustajaa, tulen valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin mukaisesti antamaan välikysymyksen tiedoksi asianomaiselle valtioneuvoston jäsenelle.

Valtioneuvoston talouspoliittinen tiedonanto

P u h e m i e s : Ulkopuolella päiväjärjestyksen tehdään nyt päätös valtioneuvoston talouspoliittisesta tiedonannosta. Keskustelu asiasta julistettiin viime istunnossa päättyneeksi.

Valtiopäiväjärjestyksen 36 §:n 1 momentin mukaisesti esitän nyt eduskunnan hyväksyttäväksi yksinkertaisen päiväjärjestykseen siirtymisen, jonka sanamuoto on seuraava: "Saatuaan tiedonannon eduskunta siirtyy päiväjärjestykseen." Kutsun tätä puhemiehen ehdotukseksi.

Vastoin puhemiehen ehdotusta on ed. Helle ed. Louekosken kannattamana ehdottanut, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan, jonka tulee pyytää siitä sivistysvaliokunnan sekä sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunto. Kutsun tätä asian valiokuntaan lähettämistä koskevaksi ed. Helteen ehdotukseksi.

Vastoin puhemiehen ehdotusta on lisäksi tehty neljä ehdotusta perustelluksi päiväjärjestykseen siirtymiseksi.

Ed. Kalliomäki on ed. Louekosken kannattamana ehdottanut seuraavaa sanamuotoa:

"Saatuaan hallituksen talouspoliittisen tiedonannon eduskunta toteaa, että tiedonanto toimenpide-esityksineen ei johda Suomen talouden tervehtymiseen kestäväällä tavalla.

Hallituksen tukipaketti elinkeinoelämälle sekä vuotta 1992 koskevat valtiontalouden säästösuunnitelmat ovat toimia, joilla ei puututa talouden perusrakenteisiin eikä korkeaa hinta- ja kustannustasoa ylläpitäviin tekijöihin. Hallituksen toimenpiteillä pikemminkin nostetaan maan hintatasoa entisestään ja siirretään todellisten ongelmien ratkaisua tulevaisuuteen. Eduskunta ei luota hallituksen kykyyn ratkaista Suomen talousongelmia.

Edellä mainituista syistä eduskunta toteaa, että pääministeri Esko Ahon hallitus ei nauti eduskunnan luottamusta,

ja siirtyy päiväjärjestykseen."

Ed. Helle on ed. O. Ojalan kannattamana ehdottanut seuraavaa sanamuotoa:

"Kuultuaan hallituksen tiedonannon eduskunta

toteaa, että hallituksen tiedonantoon sisältyvä talouspolitiikan linja merkitsee suurtyöttömyyden hyväksymistä, sosiaalisen epäoikeudenmukaisuuden lisääntymistä eikä se takaa kestävää kehitystä, ja

edellyttää, että hallitus uudistaa linjansa työllisyyttä välittömästi tukevaksi muun muassa asuntotuotantoa lisäämällä, kohdistamalla säästötoimet muun muassa maatalouden ylituotannon oikeudenmukaiseen leikkaamiseen, kohdistamalla verotuksen lisäyksen maksukykyisimpiin ja uudistamalla energiapolitiikan pitkällä ajalla kestäväksi,

ja siirtyy päiväjärjestykseen."

Ed. Hassi on ed. Paloheimon kannattamana ehdottanut seuraavaa sanamuotoa:

"Kuultuaan tiedonannon eduskunta toteaa, että hallituksen talouspoliittisessa tiedonannossa on oikean suuntaisesti asetettu tavoitteeksi sääntäminen valtiontaloudessa. Sen sijaan ehdotetut toimet, joihin hallitus ei itsekään ole sitoutunut, ovat monessa suhteessa epäoikeudenmukaisia ja yksipuolisia eivätkä johda rakennemuutoksen kautta kestävään kehitykseen.

Näin ollen eduskunta edellyttää,

että verotuksen painopistettä siirretään työn verotuksesta ympäristöveroihin siten, että vuonna 1992 kerätään ympäristöveroilla 3 miljardia markkaa ja hallituskauden loppuajan ympäris-

töverokertymää kasvatetaan samalla summalla vuosittain,

että teollisuuden tukitoimia ohjataan nykyistä ympäristöystävällisempiin innovaatioihin ja tuotantoon,

että auton polttoaineveroa nostetaan vähintään autoveron laskemista vastaavalla määrällä,

että uusista moottoritiehankkeista luovutaan,

että toimista, jotka johtavat koulujen opetusryhmien koon kasvuun ja valinnan vaihtoehtojen vähenemiseen nykyisestä, luovutaan,

että sosiaalitoimissa säästöt kootaan toimenpiteitä järkeistämällä eikä palveluita heikentämällä,

että kautta koko julkishallinnon ryhdytään tuntuviin toimiin hallintokustannusten säästämiseksi,

että asepalvelusta lyhennetään kolmella kuukaudella ja puolustusmateriaalin hankintamenoja vähennetään 10 prosenttia,

että poikkeuksellisen runsaan sadon tuottamasta vientitukiautomaatista luovutaan,

että kehitys yhteistyömäärärahat suunnataan kohteisiin, joilla on paikallisen väestön hyväksyntä ja jotka edesauttavat kestävässä kehityksessä siirtymistä,

ja siirtyy päiväjärjestykseen."

Ed. Aittoniemi on ed. Mäkipään kannattamana ehdottanut seuraavaa sanamuotoa:

"Kuultuaan hallituksen talouspoliittisen tiedonannon eduskunta toteaa, että hallituksen siinä esittämät toimet ja suunnitelmat maan talouden tervehdyttämiseksi ovat nykyisessä tilanteessa osin kannatettavia ja välttämättömiä.

Eduskunta kuitenkin korostaa, että hallituksen tulee vastaisissa talouden tervehdyttämis- ja säästötoimenpiteissä ottaa erityisesti huomioon eläkkeellä ja vailla työtä olevien sekä opiskelijoiden perustoimeentulon turvaaminen, sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelujen järjestäminen sekä koulujen ja oppilaitosten tuntikehyyksiä koskevien välttämättömien voimavarojen säilyttäminen,

ja siirtyy päiväjärjestykseen."

Selonteko myönnetään oikeaksi.

P u h e m i e s : Työjärjestyksen 52 §:n 1 momentin mukaan on asian valiokuntaan lähettämistä koskevasta ehdotuksesta ensin tehtävä päätös. Jos tämä ehdotus hyväksytään, päiväjärjestykseen siirtymistä koskevat ehdotukset raukeavat. Jos ehdotus valiokuntaan lähettämisestä sen sijaan hylätään, tehdään sen jälkeen päätös

päiväjärjestykseen siirtymistä koskevasta ehdotuksesta.

Menettelytapa hyväksytään.

Äänestykset ja päätös:

Äänestys asian valiokuntaan lähettämistä koskevasta ed. Helteen ehdotuksesta.

Joka haluaa asian ratkaistavaksi sitä valiokuntaan lähettämättä, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on asian valiokuntaan lähettämistä koskeva ed. Helteen ehdotus hyväksytty.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 120 jaa- ja 74 ei-ääntä; poissa 5. (Koneään. 1)

Eduskunta on päättänyt ratkaista asian sitä valiokuntaan lähettämättä.

P u h e m i e s : Päiväjärjestykseen siirtymistä koskevat ehdotukset ovat vastakkaisia, joten ehdotat meneteltäväksi siten, että ensin äänestetään ed. Kalliomäen ehdotuksesta ed. Helteen ehdotusta vastaan, sitten voittaneesta ed. Hassin ehdotusta vastaan, sen jälkeen voittaneesta ed. Aittoniemen ehdotusta vastaan ja lopuksi voittaneesta ehdotuksesta puhemiehen ehdotusta vastaan.

Menettelytapa hyväksytään.

1) Äänestys ed. Helteen ja ed. Kalliomäen ehdotusten välillä.

Ed. Helteen ehdotus "jaa", ed. Kalliomäen ehdotus "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 139 jaa- ja 47 ei-ääntä, 8 tyhjää; poissa 5. (Koneään. 2)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Helteen ehdotuksen.

2) Äänestys ed. Hassin ja ed. Helteen ehdotusten välillä.

Ed. Hassin ehdotus "jaa", ed. Helteen ehdotus "ei".

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 123 jaa- ja 64 ei-ääntä, 7 tyhjää; poissa 5. (Koneään. 3)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Hassin ehdotuksen.

3) Äänestys ed. Aittoniemen ja ed. Hassin ehdotusten välillä.

Ed. Aittoniemen ehdotus "jaa", ed. Hassin ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 117 jaa- ja 77 ei-ääntä; poissa 5. (Koneään. 4)

Eduskunta on tässä äänestyksessä hyväksynyt ed. Aittoniemen ehdotuksen.

4) Äänestys ed. Aittoniemen ehdotuksesta puhemiehen ehdotusta vastaan.

Puhemiehen ehdotus "jaa", ed. Aittoniemen ehdotus "ei".

Puhemies: Äänestyksessä on annettu 114 jaa- ja 77 ei-ääntä, 3 tyhjää; poissa 5. (Koneään. 5)

Eduskunta on hyväksynyt puhemiehen ehdotuksen.

Asia on loppuun käsitelty.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotus laiksi liikuntalain muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely

Hallituksen esitys n:o 3

Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1

Puhemies: Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 1.

Keskustelu:

Ed. **Rauramo:** Herra puhemies! Hallituksen esitys n:o 3 liikuntalain muuttamisesta ei sinällään pidä sisällään mitään merkillistä, mutta haluaisin muutamalla sanalla kertoa laista edustajakollegoille, koska edustajilla on suuri kiinnostus liikuntaan ainakin silloin, kun paikalla on paljon tiedotusvälineiden edustajia tai on liikunnan juhlapuheiden aika.

Herra puhemies! Tässä muutoksessa nykyisen valtion urheiluneuvoston, liikuntatieteellisen ja erityisryhmien liikunnan neuvottelukunnan tilalle perustetaan valtion liikuntaneuvosto. Neuvoston toimiaika noudattelee suunnittelun mukaan vaalikautta. Valtion liikuntaneuvosto toimisi siis kokonaisuutena, liikunnan asiantuntijaelimenä. Nykyisen kolmen erillisen neuvoston tilanne on ollut aika ajoin liikunnan kannalta ristiriitainen.

Valtion liikuntaneuvoston muodostamisesta kaikki liikunnan tahot ovat olleet yksimielisiä. Valtion liikuntaneuvoston asettaa valtioneuvosto, ja siinä tulee olemaan jäseniä 1 + 2 + 10 eli 13. Kolmentoista paikan jakaminen sillä lailla, että liikunnan eri asiantuntijatahot olisivat monipuolisesti edustettuina, on osoittautunut yllättävän hankalaksi. Henkilökohtaisesti uskon, että nimityskierros joudutaan ainakin osittain uusimaan. Liikuntatieteiden, erityisryhmien, Kaupunki- ja Kunnallisliiton ja esimerkiksi koululiikunnan edustus poliittisessa nimityskierroksessa on jäänyt lähes huomioimatta. Nimitystä valmistelevalle ministerin on syytä olla, kuten nykyinen sanonta kuuluu, korva herkkänä nimitystilanteessa.

Valtion liikuntaneuvoston alaisuuteen nimitetään lisäksi kolme jaostoa: liikuntapoliittinen, tiede- ja erityisliikuntajaosto. Jäseniä näihin tulee 1 + 8. Jaostot nimittäisi lakiesityksen 4 §:n mukaan opetusministeriö. Valtioneuvosto taas määräisi niistä asioista, jotka jaosto voi lopullisesti ratkaista. Esimerkiksi liikuntatieteellinen jaosto päättäisi itsenäisesti liikuntatieteellisten määrärahojen jakamisesta.

Valtion liikuntaneuvosto voi myös esittää muidenkin jaostojen perustamista, jos se katsoo tarpeelliseksi, esimerkiksi ympäristön, rakentamisen tai kansainvälisten asioiden jaosto.

Arvoisa puhemies! Valiokunnan mietinnössä sinällään ei ollut mitään kovin merkillistä, mutta yhden asian sieltä voisi poimia esiin, mihin valiokunta on kiinnittänyt huomiota. Se on varajäsenten nimittäminen erityisliikunnan jaostoon. Jaostoihin ei ollut alun perin tarkoitus nimittää varajäseniä. Kokemukseni mukaan erityisliikunnan piirissä työskentelevät ihmiset ovat kaikkein aktiivisimpia ja täten yleensä tarvitsevat vähiten varajäseniä. Sinällään tämä asia ei vaikuta lain sisältöön, joten sen seikan voi siinä hyvin huomioida.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotuksen ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ed. Astalan ym. lakialoite n:o 40 laiksi valtiopäiväjärjestyksen 9 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. A s t a l a: Arvoisa puhemies! Lakialoitteessani ehdotan valtiopäiväjärjestyksen muuttamista niin, että valtioneuvoston jäsenenä ollessaan kansanedustaja ei voisi hoitaa edustajan tointaan, vaan siksi ajaksi tehtäviä hoitamaan kutsuttaisiin varamies.

Välillisesti tämä samalla poistaisi ministerien kaksoispalkkauksen, kun ministeri ei saisi enää osaa kansanedustajan palkkiosta, kuten tällä hetkellä. Viime viikollahan täällä keskusteltiin nimenomaan ministerien kaksoispalkkauksesta, ja esitykseni siis menee pidemmälle.

Muutama perustelu aloitteelleni:

Valtiosääntömme mahdollistaa sen, että sama henkilö voi samanaikaisesti olla kansanedustajan toimessa ja hoitaa ministerin tointa valtioneuvoston jäsenenä. Tästä kaksoiskytkennästä aiheutuu käytännössä monia ristiriitoja ja jännitteitä. Keskeinen valtiovallan tehtäviä ja toimivaltaa koskeva näkemys parlamentarismista, eduskunnasta valtiollisen vallan ensisijaisena haltijana, johtaa kritiikkiin nykyistä hallituskeskeistä valtiopäiväkäytäntöämme kohtaan. Valankäytön rakenne eduskunnassa palkitsee hallituksen politiikkaan sopeutuvia kansanedustajia ja puolestaan "sanktioi" hallituksen politiikan ja menettelytapojen arvostelijoita. Esittämäni uudistus olisi eräs tapa, jolla eduskunnan asemaa voitaisiin vahvistaa suhteessa valtioneuvostoon ja ennen kaikkea yksittäisen ministeriön väliaikaiseen asemaan lainsäädäntöprosessissa.

Toinen lähestymistapa ministeri-kansanedustajuuden ongelmaan on havainto nykyisellään ministerien osallistumisesta varsinaisen edustajantyön hoitamiseen. Esimerkiksi valiokuntien jäsenyys on jo eväty valtiopäiväjärjestyksen 44 §:n perusteella ja ministereiden virkatyöt ja erilaiset velvollisuudet ovat käytännössä tehneet heidän osallistumisensa myös eduskunnan täysistunnon työhön vähintäänkin satunnaiseksi.

Ministeri-kansanedustajat eivät tosiasiallisesti ja käytännössä voi hoitaa kansanedustajan luotamus tehtäviä. He ovat ministeriytensä johdosta

ennen kaikkea valtioneuvoston edustajia ja hallinnon alansa korkeimpia virkamiehiä, joiden toimintaan voidaan valtiosäännön perusteella periaatteessa kohdistaa jopa parlamentaarinen epäluottamuslause.

Arvoisa puhemies! Toivon lakialoitteelleni asiallista käsittelyä niin, että valtioneuvoston jäseneksi kutsuttavan kansanedustajan tilalle tulisi asianomainen, vaalien yhteydessä määrätty varamies hoitamaan edustajan tehtävää niin pitkäksi aikaa kuin ministerin toimi kestää. Tästä asiasta käytiin jo viime viikolla periaatteellista keskustelua. Olin iloinen silloin siitä, että monet kansanedustajat esittivät näkemyksiään lakialoitteeni sisällön puolesta.

Olen myös iloinen, että nykyisen hallituksen nykyinen ministeri Salolainen on tästä asiasta varsin samaa mieltä. Onhan hän 10 päivän toukokuuta todennut *Nykypäivä*-lehdessä seuraavasti: "Olen sitä mieltä, että meidän pitäisi tehdä sellainen muutos ministerien asemaan, että kun kansanedustaja tulee valituksi ministeriksi, hän luopuu kansanedustajan tehtävistä ja tilalle tulisi ensimmäinen varamies. Näin toimitaan yleensä muissakin maissa."

Toivon siis asiallista käsittelyä lakialoitteelleni niin, että meilläkin toimittaisiin niin kuin muissakin maissa.

Ministeri S a l o l a i n e n: Herra puhemies! Olen erittäin iloinen siitä, että keskustelu on Suomessa käynnistynyt. En ilmeisesti ole aivan syytön siihen, että tämäkin aloite täällä nyt on, koska tämä on mielestäni hyvä ja keskustelun arvoinen asia.

Minun lähtökohtani ovat ennen kaikkea parlamentaarisia eli on parempi, että ministerit eivät ole kummallakin puolella pöytää. Tämä on mielestäni sellainen asia, jota pitää lähteä selvittämään ja kehittämään. Se ratkaisisi aika monta, myöskin käytännöllistä ongelmaa, jotka nykyisestä järjestelmästä ovat syntyneet, ja selkiinnittäisi myöskin eri vallankäyttöelinten keskinäisiä toimivaltasuhteita mm. äänestettäessä luottamuksesta hallitukselle mm. välikysymyksen yhteydessä.

En ole ottanut tätä asiaa turhaan esille, vaan olen pohtinut tätä pitkään ja olen todella sitä mieltä, että näin pitäisi menetellä. Uskon, että nykyinen käytäntö on kenties seurausta siitä, että aikaisemmin hallitukset olivat varsin lyhytikäisiä Suomessa, alle vuoden mittaisia, ja tuollainen tilanne ei johtanut tämän tyyppiseen keskusteluun. Mutta nykyisin, kun asiat ovat hie-

man toisin, ainakin olleet, tämä on myöskin seikka joka olisi syytä ottaa huomioon.

Ed. A s t a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Salolaisen perustelut olivat vankkoja ja olisivat omalta osaltaan tervehdyttämässä parlamentarismia. Olen niistä samaa mieltä.

Aikataulusta en ole kenties ihan samaa mieltä, sillä entinen edustajatoverimme Inger Hirvelä teki vastaavan lakialoitteen jo 80-luvun alussa, joten tällä asialla on siis aikaisempiakin kiinnekohdia.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ministeri Salolaisen puheenvuoro oli varsin myönteinen asian eteenpäinviemiseksi. On hauska kuulla, että hänen mielestään pitäisi tehdä selvitys. Olisi myöskin hauska kuulla, aikooko hän omalta osaltaan ryhtyä toimenpiteisiin, että tällaiseen selvitykseen ryhdyttäisiin. Meidän mielestämme tämä asia, niin kuin ed. Astala jo totesi, olisi kyllä valmis päätettäväksi eduskunnassa tämän aloitteen pohjalta, mutta ministeri Salolaisen apua asian eteenpäinviemiseksi tässä asiassa tarvitaan.

Ed. U k k o l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Viime viikolla kun asiasta eduskunnassa keskusteltiin, jo silloin ilmoitin kannattavani tämän tyypistä uudistusta. Tähän liittyy tietenkin yksi sellainen asia, jota silloin en ajatellut, mutta joka myöhemmin on tullut mieleeni. Kun vaaleissa solmitaan vaaliliittoa, voi käydä niin, että eduskunnan voimasuhteet jonkin verran muuttuvat siinä tapauksessa — ja muuttuvatkin — kun ministeriksi nimetyn kansanedustajan tilalle tulee varamies. Näin kävisi uskoakseni SKL:n tapauksessa tällä kertaa.

Mielestäni tämä puoli asiasta kuitenkin on siinä määrin pieni tähän sinänsä suureen ja periaatteelliseen uudistukseen verrattuna, että en pitäisi sitä mitenkään sellaisena syynä, jolla tätä ed. Astalan uudistusta pitäisi ryhtyä vastustamaan, päinvastoin. Jos halutaan vaalilakia uudistaa, kuten mielestäni pitäisikin uudistaa, niin se on tietenkin taas toisen keskustelun, toistan aloitteiden ja selvitysten asia.

Ministeri S a l o l a i n e n : Herra puhemies! Ed. Ukkolan näkökannalla on vissi oikeutus ja tausta. Toisaalta tulee muistaa, että uuden järjestelmän omaksumisen kautta istuville hallituksille

tulisi todennäköisesti eduskunnassa kuitenkin pysyvästi selkeämpi äänestyspohja, koska silloin täällä olisi varmasti paikalla myöskin aina kansanedustaja ottaen huomioon sen, että ministerit joutuvat usein virkatehtäviensä vuoksi olemaan poissa istunnoista. Tämän vuoksi voisi sanoa, että olisi aina vankempi äänestyspohja, varsinkin sellaisissa tapauksissa, joissa olisi niukkoja enemmistöjä. Tämä näkökohta kompensoi ed. Ukkolan esille ottamaa sinänsä arvokasta näkökohtaa.

Omasta puolestani totean, että en näe, että tätä pitäisi valtavaan paljon pitkittää. Tottakai, kaikkia tämän tyyppisiä asioita täytyy hallinnollisesti selvittää ja ottaa huomioon käytännön yksityiskohdat, mutta mielestäni se voidaan toteuttaa aika piankin. Uskoisin, paitsi että aikaisemmin oli lyhytaikaisia hallituksia, että toinen syy siihen, miksi tähän käytäntöön ei ole menty — ja tämä on varsin inhimillistä — on se, että monet edustajat varmaan ovat pelänneet jossakin vaiheessa, että sijainen saa kansanedustajan imagon ja statuksen ja on seuraavissa vaaleissa hankala kumppani vaalipiirissä. Tälle näkökohdalle ei mielestäni pitäisi antaa mitään arvoa.

Ed. S - L . A n t t i l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On valitettavaa, että kun keskustelua käydään, oikeusministeri itse ei ole paikalla, koska nähdäkseni asia kuuluu nimenomaan hänen valmistelusektoriinsa.

En suinkaan vastusta asian valmistelemista ja perusteellista selvittämistä, mutta myönnän toki, että tämä on tavattoman suurimerkityksinen uudistus nykykäytäntöön verrattuna. Ministeri Salolaisen kanssa olen samaa mieltä siitä, että varsinkin nyt, kun tällä hetkellä hallituksen pohja eduskunnassa ei ole kovin leveä, ministerien tilalle tulevilla varakansanedustajilla voitaisiin hallituksen asemaa vahvistaa. Asiaa varmasti kannattaa selvittää ja siltä pohjalta aikanaan tehdä johtopäätökset, onko se toteuttamiskelpoinen vai ei. Sen sijaan en usko siihen, että se lakialoitteella toteutuu, mutta lakialoitteella sitä voidaan ehkä vauhdittaa. (Ed. Vähänäkki: Viime kaudella ihmettelitte, etteivät ministerit ole koskaan paikalla, ja nyt huomaatte, miten tilanne on!)

Ed. A s t a l a (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Vähänäkki jo ehti välihuudossaan kertoa sen, minkä minäkin haluan esiin tuoda. Nimittäin meillä on nyt juuri käytännön esimerkki meneillään siitä, että ministeri-kan-

sanedustaja ei ole paikalla, nimittäin se ministeri-kansanedustaja, jolle asian käsittely varsinaisesti kuuluu. Oikeusministeri Pokka ei ole joukossamme. Se on erinomaisen hyvä käytännön esimerkki siitä, että tehtäviä on niin paljon, että ei ole mahdollista olla paikalla silloin, kun tarvittaisiin.

Edelleen totean ed. Anttilalle, kun hän sanoi, että kyseessä on suurimerkityksellinen uudistus, että se on, mutta miksei Suomessa voitaisi myös päätyä sellaiseen ratkaisuun, joka useimmissa muissa länsimaissa on tällä hetkellä?

Ed. V ä h ä n ä k k i (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Astala tulkitse välihuuto-ni paljon viisaammaksi kuin itse olin ajatellut. Minä nimenomaan halusin ed. S-L. Anttilalle yksinkertaisesti muistuttaa, että edustajat S-L. Anttila ja Pokka olivat jatkuvasti viime hallituksen aikana pystyssä ihmettelemässä ja peräämässä, missä ministerit ovat. Nyt näyttää olevan samat laulut ministereillä, ja nyt on Pokka pois-sa.

Ed. S-L. Anttila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Vähänäkkiä haluan ensin muistuttaa siitä, että kun verrataan eilen ja edellisenä päivänä käytyä tiedonantokeskustelua, annan täyden tunnustuksen hallituksen ministerien paikalla olosta. Aitiossa yleensä oli useita ministereitä kaiken aikaa paikalla, eli siinä mielessä minusta on menossa uusi poliittinen kulttuuri. Nyt olemme käsittelemässä lakialoitetta. Silloin arvostelisin hallituksen ministeriä, jos hänen oma esityksensä olisi käsiteltävänä ja hän ei olisi paikalla silloin, kun asia lähetetään valiokuntaan. Tässä sen sijaan ei ole siitä kysymys.

Haluan vielä muistuttaa siitä näkökohdasta, että silloin, kun ministerin tilalle eduskuntaan tulee samasta vaalipiiristä seuraava eli varaedustaja, siinä helposti myös ministeriltä häviää suora kontakti eduskuntaan ja eduskuntaryhmään. Tavallaan olen kokenut niin, että kun kansanedustaja on ministerinä ja kuuluu eduskuntaryhmään, silloin hänellä on tietty velvollisuus huomioida myös eduskuntatyö ja eduskuntaryhmän työ, joka hallituspuolueissa on erittäin tärkeä asia.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Asia on kaluttu loppuun. Neulat pyörivät samassa urassa, ja sen vuoksi ryyditän omaa aikomaani osuutta toteamalla ed. Ukkolalle, että jos laki

tulee voimaan ja minusta tulee ministeri, liberaalit saavat toisen kansanedustajan tänne, ja sehän on tietysti valoisia asia. Ei tähän kovin paljon kannata vielä kiinnittää huomiota.

Herra puhemies! Kun aikoinaan käsiteltiin ed. Laaksosen aloitetta kaksoispalkkauksen poistamisesta, totesin jo silloin tietämättä ed. Astalan aloitteesta, että tämän suuntainen lainsäädäntö on välttämätöntä ensinnäkin siitä syystä, niin kuin viime yönä näimme, että kansanedustajan työ on täyspäiväistä, jopa täysöistä puuhaa. Eduskunta antaa paikan, jossa voi työskennellä koko palkkansa edestä. Toisaalta on todettavissa, että tietyllä tavalla ministerit kansanedustajina eduskunnassa äänestellessään ovat jäävejä tavallaan omassa asiassaan, mihin ei ole ihme kyllä enemmälti koskaan kiinnitetty huomiota. Nyt on tullut esille, että se on todella räikeä ristiriita yleisiä periaatteita ajatellen.

Yksityiset aloitteethan eivät koskaan mene läpi, mutta niiden tarkoitus on se, että ne antavat virikkeitä ministeriöiden ja valtioneuvoston suuntaan. Sieltä toivottavasti lähtee hallituksen esitys, jolla asia saadaan kuntoon.

Ed. V i s t b a c k a: Herra puhemies! Kun kuunteli nyt käytyä keskustelua ed. Astalan laki-aloitteen pohjalta, tuli mieleen viime eduskuntakausi ja se, millä tavoin esimerkiksi entinen ministeri Taxell istui täällä. Silloin ilmeisesti keskustapuolueen riveistä olisi tullut varamies. Tässä on tyypillinen esimerkki siitä, millä tavoin pelataan, kun tällaista järjestelmää ei ole. Sama tilanne oli myös käsitykseni mukaan kokoomuksen kohdalla, jossa entinen ministeri Pesola käytti kansanedustajan oikeuttaan — tietysti, kun on valittu — mutta olisi ollut mahdollisuus pyytää eroa, koska oli erääseen korkeapalkkaiseen virkaan nimitetty. Minä henkilökohtaisesti näen siinä sen, että haluttiin sivuuttaa lähinnä seuraavia vaaleja ajatellen se henkilö, joka oli varamiehenä. Se on mielestäni valitettavaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

3) Ed. S.-L. Anttilan lakialoite n:o 41 laiksi avioliittolain 38 §:n muuttamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti lakivaliokuntaan.

4) Ed. Riihijärven lakialoite n:o 42 laiksi verotuslain 55 ja 82 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Riihijärvi: Herra puhemies! Verotuslain 55 § kuuluu tällä hetkellä näin: "Verotettavan tulon ja omaisuuden määriä vahvistettaessa on tunnollisesti sekä valtion ja kunnan että verovelvollisen etua silmällä pitäen harkittava, mitä verovelvollisen tulosta ja omaisuudesta sekä muista asiaan kuuluvista seikoista on veroilmoituksesta tai muutoin selville käynyt taikka muulla perusteella on oikeaksi katsottava."

Sanamuoto "oikeaksi katsottava" antaa aiheen hyvin laajalle, jopa mielivaltaiselle tulkinnalle. Tiedän monia pienyrittäjiä, jotka ovat tunnollisesti pitäneet kirjanpitoa, ja sen mukaan veroilmoitus on laadittu. Kuitenkaan tätä kirjanpitoa ei olekaan pidetty verotuksen perustana vaan verotettava on saanut ylimääräisiä veroja, jotka valituksen kautta vuosien päästä on saanut takaisin, mutta tällä on tehty hyvin paljon hallaa nimenomaan pienyrityksille.

Kuitenkin verolaki ja kirjanpitolaki määräävät, kuinka kirjanpitoa tulee hoitaa, ja ne myös määräävät vääristä verotustiedoista ja tahallisisista virhemerkinnöistä aiheutuvista rangaistuksista. Tätä varten on koko kirjanpitolakikin hiljattain uusittu. Sen tähden on omituista esitetyn perusteella, että verottaja voi pelkän tulkinnan ja katsomuksen perusteella harkita eli kumota huolellisen ja lain mukaan laaditun oikean kirjanpidon. Tästä syystä on välttämätöntä, että verotuslain 55 § loppuosaltaan saa sanamuodon "tai muulla perusteella oikeaksi todetaan".

Verotuslain 55 § näin muutettuna turvaa silloin verovelvollisen oikeuden, ja verottajan tulee tutkia tiedot ja myös oikeaksi todeta, mikäli ilmoitettuja tietoja ei sellaisinaan ole voitu hyväksyä.

Myös verotettavan oikeusturvan kannalta on välttämätöntä, että 82 § korjataan. Sen mukaan veronoikaisu koskeva vaatimus on käsiteltävä kuuden kuukauden kuluessa, "mikäli mahdollista". Tätä koskeva kohta tulee muuttaa niin, että sanonta "mikäli mahdollista" jää pois ja verovelvollisen veronoikaisua koskevat vaatimukset käsitellään kuuden kuukauden kuluessa.

On se merkillistä, että nyt tietokoneaikana ei pystytä tällaisia tarkasti, eksaktisti hoitamaan. Totta kai se on suuri kummallisuus, että koko verotus on nyt jo niin poskellaan, että emme tiedä, tuleeko siitä selvää edes puolessa vuosikymmenessä.

Mutta jotta kansalaisten oikeusturva parani, näemme välttämättömänä SMP:ssä, että nämä kaksi verotuslain pykälää muutetaan edellä esitetyllä tavalla.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

5) Ed. Suhosen lakialoite n:o 43 laiksi lapsen elatuksesta annetun lain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Suhonen: Herra puhemies! Varmaan me kaikki miehet olemme mielellämme avioliitossa lapsia tekemässä. Se on tärkeä asia.

Tämäkin tapaus, josta asia lähti liikkeelle, on sellainen, että lapsi syntyi avioliitossa, mutta kun lapsi oli vammainen, miehen suku kiisti, että se ei ole tämän miehen, ja otettiin avioero; meidän suvussamme ei voi olla vammaista lasta. Kaikki meni. Äiti otti lapsen hoitaakseen. Kuinka ollaan, kuuden kuukauden päästä hän meni isyystestiin, joka voidaan silloin varmasti tehdä. Asia meni oikeuteen, ja todettiin, että isä oli se, jota oli epäiltykin koko ajan. Lapsi oli avioliitossa syntynyt perhesuhteessa. Kuitenkin kävi niin, että noin kahdeksan kuukauden päästä asia meni oikeuteen ja seuraavan kuukauden alusta annettiin vasta elatusmaksu. Tämä luikuri-isä, joka oli kiistänyt tekosensa, pääsi vaille kaikkia korvauksia. Äiti ei saanut korvauksia takautuvasti.

Minusta näin ei voi olla. Jokainen vastaa huutoonsa tässä maassa. Jos tekee lapsen, sitten elättää lapsensa. Jos todetaan kiistattomasti, että lapsi on sen isän, niin sen pitää maksaa alusta saakka. Ei voi olla niin, että pääsisi huitelemaan pitkin pitäjiä sen jälkeen, saa maksut aina väliin

jättää. Sen takia lakia on syytä muuttaa, että lapsi ja äiti saavat oikeutta tässä asiassa. Tämä on erittäin tärkeää tasa-arvon — ed. Nikula on poissa — ja oikeudenmukaisuuden nimissä. Siksi esitän, että lakia tulee muuttaa.

Minä uskon, että me miehet, jotka lähes vastuullisesti elämme kuitenkin, olemme samaa mieltä ja kaikki naiset varmaan ovat samaa mieltä. Tämä on varmaan niitä harvoja lakeja, joka tulee hallituksesta nopeasti. Kun esittelevä ministerikin kenties jää äitiyslomalle lähiaikoina, niin tämä asia tulee mahdollisimman nopeasti esille, että oikeus voittaa.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

6) Ed. Seppäsen lakialoite n:o 44 laeiksi talletuspankkien toiminnasta annetun lain 20 §:n sekä osakeyhtiölain 7 luvun 1 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. S e p p ä n e n : Herra puhemies! Suomalaiset liikepankit ovat keinotteluillaan vaarantaneet Suomen pankkijärjestelmän maineen. Suurten liikepankkien luottokelpoisuus on kansainvälisessä erityistarkkailussa ja keinottelu jatkuu.

Siitä ovat todisteena KOP:n 250 miljoonan markan valuuttatappiot, jotka on aiheutettu pankille kiertämällä Suomen Pankin ohjeita ulkomaisen tytäryhtiön avulla. KOP ei ole pystynyt palauttamaan mainettaan erottamalla kaksi johtajaansa kyseessä olevan tapauksen johdosta. Pankki ei nimittäin ole vielä ryhtynyt tarvittaviin toimenpiteisiin ns. Kouri-skandaalin johdosta.

KOP on rahoittanut SYP:n nurkanvaltaamista. Kun sen oma tietotaito ei riittänyt, apuun pyydettiin eräs Pentti Kouri. KOP:n pääjohtajan hyväksynnän mukaisesti eri sijoittajapiirit ostivat 28 miljoonaa SYP:n osaketta. Niistä 18 miljoonaa kokosi KOP:n rahoituksella Kouri Capital -niminen yhtiö. KOP osallistui niiden osakkeiden myymisen perusteella saatuun voittoon tavalla, mikä on mielestäni laiton, mutta

mitä asiaa rikospoliisi ei tutki sen johdosta, että lain rikkomista ei ole säädetty rangaistavaksi teoksi.

Minä ihmettelen, tietävätkö kaikki muut kansanedustajat sen asian, että lakia saa vapaasti rikkoa, jos lain rikkomista ei ole säädetty rangaistavaksi teoksi. Minä neljä vuotta toimin täällä kansanedustajana enkä tiennyt lakeja säätäessäni, että lainsäädäntö Suomessa on vain normisto, joka asettaa normit ihmisten toiminnalle. Mutta jos ei ole erillistä rankaisusäännöstä, näitä normeja saa rikkoa ilman, että siitä on mitään seurauksia. (Ed. Laine: Siis tarvitaan sanktioita!) — Tarvitaan sanktioita. — Tämä oli minulle yllätys. Minä olen luullut, että lakeja pitää kunnioittaa ja lakeja ei saa rikkoa. Mutta lakeja saakin rikkoa siinä tapauksessa, että niissä ei ole rangaistusseuraamusta, koska silloin lakien rikkomista ei seuraa mitään. Lakien rikkomisesta ei seuraa mitään, jos ei ole erillistä rankaisuseuraamusta.

Esimerkiksi osakeyhtiölaissa on kymmeniä sellaisia määräyksiä, joita voidaan vapaasti rikkoa, koska niissä ei ole rangaistusseuraamusta. Samaten puoluelain kaikkia määräyksiä voidaan vapaasti rikkoa, koska niissä ei ole rankaisuseuraamusta. Mitään seuraamusta ei ole lain rikkomisesta siinä tapauksessa, että lain rikkomista ei ole erikseen säädetty rangaistavaksi teoksi.

Ongelma on vielä se, että poliisi ei tutki sellaisia lainrikkomuksia, joita ei ole säädetty rangaistaviksi teoiksi. Siis poliisi ei ota vastaan tutkintapyyntöä eikä suorita esitutkintaa asiassa, jossa ei ole erillistä rankaisusäännöstä. Tällaisia tapauksia on osakeyhtiölaissa kymmeniä.

Mielestäni tämä yllätys neljä vuotta eduskunnassa istuneelle kansanedustajalle täytyy olla yllätys monille muillekin kansanedustajille, että siis me emme olekaan täällä säätämässä lakeja, joita jokaisen pitää noudattaa. Jos nimittäin ei noudata, niin siitä noudattamatta jättämisestä ei ole mitään seurausta asianomaiselle, jos ei ole erillistä säännöstä lain rikkomisesta.

Niinpä jos Kansallispankki on rikkonut lakia, jonka mukaan se ei saa omistaa omia osakkeitaan, lakia saa rikkoa, koska siitä ei ole rankaisuseuraamusta. Pankinjohtajille ei tapahdu mitään, vaikka he ostaisivat omia osakkeitaan vastoin osakeyhtiölakia ja vastoin liikepankkilakia. Hämmästyttävää ja mielenkiintoista!

Niinpä tältä osin voidaan todeta, että yhteiskuntamme tämän hetken kuumuin asia, joka liittyy ns. Kouri-kauppoihin, on sen tyyppinen, että se ei johda poliisitutkimuksiin sen takia, että

Kansallispankki ei ole välttämättä rikkonut mitään sellaisia määräyksiä, joiden rikkomisesta on säädetty rangaistus. Se on voinut rikkoa lakia, mutta jos laissa ei ole rangaistusseuraa-musta, niin sitä lakia saa rikkoa.

Minusta tämä asettaa koko suomalaisen liike-elämää ja elinkeinoelämää säätelevän lainsäädännön aivan erityiseen valoon. Meidän täytyy jokaiseen lakiin liittää joko pykälään tai sitten lain loppuun rankaisusäännökset, ennen kuin me tässä asiassa saamme ihmisiä juridiseen vastuuseen. Moraalinen vastuuhan ei nimittäin suomalaisessa yhteiskunnassa tunnu olevan riittävä. Ei missään sivistysvaltiossa olisi mahdollista, että kaiken tapahtuneen jälkeen Kansallispankin pääjohtaja jatkaisi tehtävissään niin kuin mitään ei olisi tapahtunut.

Nimittäin KOP:n näkökulmasta vielä ongelmallisempaa on se 10 miljoonan osakkeen myyntivoitto, jota pankki ei jakanut Kouri Capitalin kanssa. Kouri Capitalin toimitusjohtaja kysyy Helsingin Sanomissa, kuka oli niiden 10 miljoonan SYPin osakkeen myyjä, jotka 10 miljoonaa osaketta annettiin SYPille Kouri-kauppojen yhteydessä, mutta jossa myyjänä ei ollut Kouri Capital. Eli on myyty 10 miljoonaa SYP:n osaketta SYP:lle tai sen bulvaanille Finanssilaitokselle, joka on periaatteessa sama asia kuin SYP, ja SYP on ostanut omia osakkeitaan, mutta kun ostaa omia osakkeitaan tällä tavalla, ettei siitä ole rangaistusseurausta, niitä saa ostaa, kun ostaa vain. Kukaan ei voi saattaa SYPiä vastuuseen lain rikkomisesta eikä poliisi tutki asiaa, kun tässä tapauksessa ei satu olemaan rankaisumääräystä laissa.

Kouri Capitalin toimitusjohtaja siis kysyi tässä suomalaisen pankkihistorian suurimman skandaalin yhteydessä eilen Helsingin Sanomissa, kuka oli niiden 10 miljoonan osakkeen myyjä, jotka myytiin Kouri Capitalin osakkeiden yhteydessä Yhdyspankille. Minä vastaan, että myyjä oli kaikkien käytettävissä olevien tietojen mukaan Hannes Kulvik -niminen henkilö. Tähän sisältyy sitten myös muuta tietoa kuin "kaikki käytettävissä oleva tieto". Tähän sisältyy enemmänkin tietoa kuin kaikki käytettävissä oleva ja julkinen tieto. Tähän vastaukseen sisältyy siis vielä julkaisematontakin tietoa ja julkistamatontakin tietoa.

Mutta mitäpä tämä asia tietystikään eduskunnalle kuuluu. Tämöinen asia on ns. skuuppi, jota mikä tahansa lehti tietysti käsittelee sille kuuluvalla arvonnalla, jos lehti itse saa sen selville, mutta jos lehti itse ei saa sitä selville ja

asiasta puhutaan eduskunnassa, niin eduskunnassa on 14 kansanedustajaa, jotka siis saavat yhteiskunnassamme tällä hetkellä kenties etsi-tymmän tiedon, ja asialla ei ole mitään vaikutus-ta. Se on kuin antaisi asian poliisin tutkittavaksi sellaisessa tapauksessa, jossa lain rikkomisesta ei ole säädetty erityistä rangaistusta.

Kyseinen Hannes Kulvik on Sponsor Oy:n toimitusjohtaja. Hän oli Jaakko Lassilan, KOP:n pääjohtajan, erityinen luottohenkilö näissä ope-raatioissa. Hän saattoi nostaa yhdellä nostoker-ralla KOP:stä 950 miljoonaa markkaa rahaa, ja se saattoi tapahtua vain Jaakko Lassilan valtuu-tuksella. Kellään muulla henkilöllä ei ole mah-dollisuutta antaa toiselle henkilölle 950 miljoonaa markkaa lainaksi kuin KOP:n pääjohtajalla. Eli jos Hannes Kulvik käytti 950 miljoonan markan nostokertaa niiden SYPin osakkeiden ostojen rahoittamiseen, jotka sitten myytiin Kouri Capitalin osakkeiden yhteydessä, jossa syntyi myyntivoittoa, niin mielestäni tässä syntyi sellainen tapahtumaketju, varsinkin jos emme tiedä, mihin ne myyntivoitot ovat menneet, että sitä täytyy yhteiskunnassamme kysellä luotta-muksen palauttamiseksi pankkijärjestelmään.

Mitä siis tapahtui sille 10 miljoonan markan SYP:n osakkeen myyntivoitolle, missä myyjänä oli Hannes Kulvik myydessään sellaisia osakkei-ta, jotka oli rahoitettu Jaakko Lassilan henkilö-kohtaisella luvalla? Kuka omistaa sveitsiläisen Khotso-yhtiön? Kuka sai 100 miljoonaa mark-kaa Jersey saarella Alvala Trustiin? Näyttää siltä, että mainitut rahat ovat tavalla taikka toisella palautuneet Hannes Kulvikin ja Jaakko Lassilan disponoitaviksi.

Tässä asiassa KOP:n hallintoneuvosto ei ole puhdistanut KOP:n ylimmän johdon mainetta. Mainitun hallintoneuvoston tarkastusvaliokun-ta kirjasi synninpäästöönsä varauksen, että mi-tään laitonta ei ole tapahtunut "sille esitetyn tiedon valossa". Nyt kun KOP:n johtokunta ilmoittaa, että se on saanut hallintoneuvostolta synninpäästön, se unohtaa sanoa, että "sille esitetyn tiedon valossa" vain on tapahtunut hal-lintoneuvoston antama synninpäästö.

Pankkitarkastusvirastokin on aloittanut asian tutkimisen uudelleen. Se hätköi mennessään puhdistamaan KOP:n johtajien maineen, ennen kuin sillä oli käytettävissään kaikki tarpeelliset paperit.

Sitä minä tässä hämmästelen, että suomalai-silla poliitikoilla ei ole mitään sanomista tällai-seen rämettyneeseen moraaliin, mitä Kansallis-Osake-Pankin tapaus edustaa. Siis suomalaisilla

poliitikoilla ei ole ollut tarvetta lainmuutoksiin tähän tapaukseen liittyen, ei rangaistussäännösten säätämiseen tähän tapaukseen liittyen niin, että poliisi tutkisi näitä tapahtumia, eivätkä suomalaiset poliitikot ole vaatineet luottamuksen palauttamista pankkijärjestelmään tämä tapaus selvittämällä ja tutkimalla. Suomi ei voi nousta suosta, jos liike-elämän moraalialia ei paranneta. Nyt se liike-elämän moraalialia on ollut ketun moraalialia kanatarhassa.

Yksi selitys poliitikkojen syrjäänvetäytymiseen saattaa olla se, että liian monet poliitikot ovat mukana pankkien hallintoelimissä. Eduskunnassa onkin sen johdosta pankkipuolue, mikä on eduskunnan suurin puolue.

Mutta kyllä tässä tilanteessa myös Suomen hallitusta on vaadittava toimimaan niin, että Suomen pankkimailman sodanjälkeisen ajan suurin skandaali selvitetään ja perusteellisesti. Hallituksen on toimittava niin, että luottamus Suomen pankkijärjestelmään palautuu, ja se palautuu vain, jos selvitetään Khotso-yhtiön ja Alvala Trustiin siirrettyjen myyntivoittojen omistaja ja tutkitaan se kauppa, jolla Hannes Kulvik möi Jaakko Lassilan moraaliseen piikkiin 10 miljoonaa SYP:n osaketta. Siis KOP:n pääjohtajan luottamushenkilö ja KOP:n pääjohtaja suunnittelivat kaupan, jolla ostettiin 10 miljoonaa SYP:n osaketta, ja me emme tiedä, mihin myyntivoitot on käytetty. Haisee!

Tähän asiaan tietysti liittyy myös Pentti Kouri-niminen henkilö. Hänhän aikanaan toimi Postipankin kanssa yhteistoiminnassa sillä tavalla, että Postipankki myi 2 500 omistamaansa Sponsor Oy:n osaketta, ja sitten kun niiden osakkeiden hinta oli laskenut huomattavasti, pantiin toimeen suunnattu osakeanti Kouri Capital-nimiselle yhtiölle näistä Sponsor Oy:n osakkeista. Eli keinotekoisesti toimittiin tavalla, joka on moraalisesti rikollista.

Tässä yhteydessä olen kyllä sitä mieltä, että on tutkittava, saiko mainittu Hannes Kulvik KOP:ltä eri lunastushinnan Sponsor Oy:n osakkeista kuin muut Sponsorin omistajat siinä vaiheessa, kun päätettiin ottaa Sponsor pois pörsistä ja lunastaa sen osakkeet Kansallis-Osake-Pankille. Jos Sponsorin toimitusjohtaja Hannes Kulvik sai, niin kuin näyttää ilmeiseltä, että sai, korkeamman hinnan osakkeistaan kuin muut osakkeenomistajat, niin KOP on pantava tässäkin asiassa syytettyjen penkille.

Koko tämä toimenpiteiden sarja, siis Sponsorin toimitusjohtajan Kansallis-Osake-Pankin pääjohtajan luvalla ja siunauksella ja tieten

käymä keinottelu SYP:n osakkeilla niin, että me emme tiedä, kuka satojen miljoonien markkojen suuruisen hyödyn ulkomailla toimiville yhtiöille tästä asiasta on saanut, on sodanjälkeisen ajan suurin pankkiskandaali.

Minä ihmettelen, että poliitikot eivät tee mitään tämän asian selvittämiseksi. Hallitus ei ole huolestunut siitä, että pankkijärjestelmän maine on romahtanut, ja hallitus ei ole ottanut tehtäväkseen selvittää tätä kysymystä. Hallituksen ministerit eivät ole osoittaneet huolta yhteiskunnan moraalista. Jos tätä yhteiskunnan moraalialia ei selvitetä ja paranneta tuomitsemalla tällainen menettely, niin Suomi on tuomittu toimimaan villinä itänä, jossa saa tehdä, mitä kukin voimallaan pystyy tekemään ilman, että laki sitä rajoittaa, jos laissa ei ole asian johdosta rangaistussääntöjä. Ja useimmissa niissä kysymyksissä, jotka tässä yhteydessä ovat tulleet kaikkein ongelmallisimmiksi, ei ole laissa rangaistussääntöjä. Tämän takia minä ehdotan, että ne rangaistussääntöykset hyväksyttäisiin, jotka sisältyvät jättämäni lakiesitykseen.

Ed. P. Leppänen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että tämä asia jätetään pöydälle huomiseen täysistuntoon.

Puhemies: Kun asiaa ei ole yksimielisesti päätetty lähettää valiokuntaan, on asia jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

Puhemies: Keskustelussa on ed. P. Leppänen ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle huomiseen istuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. P. Leppäsen ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle huomiseen istuntoon.

7) Ed. Aittoniemen ym. lakialoite n:o 45 laiksi ehdokkaiden vaalirahoituksen julkisuudesta ja ulkopuolisen tuen rajoittamisesta kansanedustajien vaaleissa

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Tämän nimelläni kulkevan lakialoitteen otsikko on "Ehdotus laiksi ehdokkaiden vaalirahoituksen julkisuudesta ja ulkopuolisen tuen rajoittamisesta kansanedustajien vaaleissa". Tässä ei ole tarkoitus ryhtyä mihinkään rötösherrajahtiin. Se on vanhanaikaista ja sillä on paha maku ja maine, mutta haluaisin tämän aloitteen kautta kiinnittää jonkin verran huomiota hallituksen ja yleensä poliittisten päättäjien taholla erääseen ongelmaan, joka aikoinaan oli esillä ja joka saattaa tällä hetkellä olla jälleen nousemassa rapistamaan poliitikkojen ja kansanedustajien moraalialia.

1970-luvulla poliittiset puolueet ja myös yksityiset kansanedustajaehdokkaat keräsivät vaalirahoituksensa firmoilta, jotka olivat valmiit heitä rahoittamaan edellytyksenä tietysti se, että kyseinen kansanedustajaehdokas ja kyseinen puolue tietyllä tavalla myi poliittisen sielunsa tälle rahoittajalle, toisin sanoen oli tietyllä tavalla velvoitettu toimimaan niiden pyyntöjen mukaan, joita aikanaan firman, erityisesti siihen aikaan rakennusliikkeiden, taholta yksityisen kansanedustajan tai puolueen suuntaan esitettiin.

Sittemmin tästä todennäköisesti eräiden tapahtumien jälkeen luovuttiin 1980-luvulla, mutta näyttää siltä, että jonkin verran epämääräisyyttä esiintyy vaalirahoituksessa tänäkin päivänä, esiintyi myös viime maaliskuussa käytyjen vaalien osalta. Muutamat kansanedustajaehdokkaat kiittäessään tuesta kiittelivät myös liikelaitoksia rahallisesta tuesta, mikä osoittaa sitä, että tätä ei yritetä enää edes peitellä, vaan lähdetään siihen suuntaan, että pyritään tällaisesta toiminnasta tekemään yleistä.

Niin kuin sanoin, jos yksityinen kansanedustaja ottaa huomattavia rahallisia tukisummia elinkeinoelämältä, hän samalla myy poliittisen sielunsa tämän liikelaitoksen käyttöön tarvittaessa, ja se ei ole kansanedustajan toimenkuvaan kuuluva asia.

Tämän aloitteen sisältö on lyhyesti se, että kansanedustajaehdokas kansanedustajien vaaleissa ei saa ottaa ulkopuolista tukea mistään suunnasta, sen paremmin tukiyhdistyksiensä kautta kuin suoraan, enempää kuin 50 000 markkaa. Oma rahaansa voi tietysti käyttää kuinka paljon haluaa. Tämä kontrolloitaisiin sillä tavalla, että eduskuntaan valittu henkilö on velvollinen kolmen kuukauden kuluessa vaalin vahvis-

tamisesta esittämään valtiolle selvityksen vaalirahoituksestaan, ja tämä vaalirahoitus selvitys olisi julkinen. Asetuksen määrittämällä tavalla sen valtio aikanaan julkistaisi ja se olisi jokaisen kansalaisen nähtävissä. Tämän julkistamisen ja yhteenvedon toteuttaisi oikeusministeriö.

Tässä tämän lain rikkomisesta on ehdotettu rangaistukseksi sakkoa, joka sellaisenaan on aika vähäinen. Kuitenkin siinä on se kriminalisointisanktio, joka puuttui ed. Seppäsen äsken esittämästä asiasta. Siinä ovat myös taloudelliset menetykset mahdollisia. Ehdokas, joka on toiminut tämän lain vastaisesti, voi menettää saamansa tuen valtiolle.

Tämä ei ole aivan ensimmäinen kerta, kun tällaista esitetään. Sitä on tuotu esille muidenkin kuin minun taholtani. Minä uskoisin, että kun tällainen lainsäädäntö on voimassa eräissä maissa, minun käsitykseni mukaan ainakin Englannissa, niin sitä voitaisiin harkita otettavaksi myös Suomeen. Se hillitsisi kasvavaa ulkopuolisella rahoituksella tapahtuvaa vaalikampanjaa ja samalla kasvattaisi kansalaisten luottamusta valittuihin edustajiin.

Ed. V ä h ä n ä k k i: Herra puhemies! Olen periaatteessa täysin samaa mieltä ed. Aittoniemen lakiesityksen kanssa. Asia on tärkeä. Vaalimainonnan rahoituksen pitäisi olla julkista, yksittäisen edustajan rahankäytön pitäisi olla julkisesti tiedossa ja muunkin julkisen kontrollin tässä kerrotulla tavalla tulla otetuksi huomioon.

Mutta eräät epätasällisyydet kiinnittävät tämän lakiesityksen kohdalla huomiota. Ehkä niihin on tarpeellontakin puuttua sen vuoksi, että ed. Aittoniemi heti alkuun sanoi, ettei tätä ole tarkoitettukaan läpivietäväksi, kunhan asiasta vain syntyy keskustelua. Se on totta. Tässä salissa on ollut epärealistisiäkin ajatuksia yksittäisten lakiesitysten läpimenosta.

Yksi seikka, joka erityisesti kiinnittää huomiota, on lakiehdotuksen 2 §, joka on näin kuuluvaa alultaan: "Vaaleissa ehdokkaana olevan henkilön joko suoraan tai tukijärjestönsä kautta saama ulkopuolinen tuki - -". Sen ohella perusteluissa mainitaan oikeanpuoleisen kappaleen yläosassa: "Saadessaan liikeyritykseltä merkittävää tukea - -". Tässä ei oteta kantaa siihen, miten on käsiteltävä esimerkiksi omalta puolueosastolta saatua tukea. Kun sanotaan, että joku on myynyt poliittisen sielunsa, niin kyllähän puolueisiin kuuluva henkilö omalle järjestölleen on myynyt sielunsa ja kenties myös ammattijärjestölle. Olenkin ymmärtänyt asian niin, että ed.

Aittoniemi tarkoittaa liikeyrityksiltä saatua, ei esimerkiksi omalta puolueosastolta, jolla sattuu olemaan esimerkiksi kahvila, josta he sitten saamia tuloja käyttävät puolueen ja oman ehdokkaan menestymiseksi. Kyllä tulkitsisin, että ed. Aittoniemi tarkoittaa ainoastaan liikeyritykseltä saatua.

Ed. Ukkola: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Aittoniemen aloitetta. Perustelen sitä sillä, että lähinnä kaikkien järjestöjen ja puolueitten ulkopuolelta tulleen kansanedustajaehdokkaan huomasi, että tämä asia ei ole aivan niin kuin sen pitäisi olla. Kansanedustajaehdokkaat saattavat nykyisin mennä vaalirahoituksensa tukiryhmänsä taakse ja sanoa, että he eivät tiedä, mistä raha tulee, koska tukiryhmä hoitaa sen asian. On aivan oikein, että sekä kansanedustajan että tukiryhmän saama rahoitus tulee julkiseksi.

Toinen asia, minkä huomasi henkilökohtaisesti, oli se, että liikeyritykset mitä ilmeisimmin näinä vaikeina aikoina toimivat tässäkin asiassa niin sanotusti tulosvastuullisesti eli ei tueta enää hienovaraisesti, vaan jopa esitetään tietynlaisia vaatimuksia tai toivomuksia tämän rahan suhteen. Tämä tuli julkisessa lehtihaastattelussa erään puolueen kansanedustajaehdokkaan suulla julki Oulun vaalipiirissä. Hän ei tullut valituksi, joten nimellä ei sinänsä ole tässä yhteydessä mitään väliä.

Ilmoitan, että kannatan ed. Aittoniemen lakialoitetta. Tällä tavalla asiat Suomessakin saataisiin samalle mallille, kuin ne ovat useissa muissa länsimaissa.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Alun perin oli tarkoitus ottaa tähän mukaan myös puolueet, mutta tässä lakiehdotuksessa kieltämästä asiasta on sanottu epämääräisesti, se olisi pitänyt täsmentää nimenomaan perustelujen puolella. Se tarkoittaa myös puolueen taholta tulevaa tukea. Kunhan tämä asia tulee käsitteilyyn tai ainakin antaa siihen virikkeen, niin tämä kohta tulee varmasti selkeytettyä. Pääpainohan tässä tietyllä tavalla pelkistetyssä esityksessä on kuitenkin liike-elämän tai jopa tiettyjen varakaiden yksityisten ihmisten taholta tulevan tuen osalla, se on keskeinen asia, mutta ehdotus tarkoittaa myös puolueilta tulevaa tukea.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään perustuslakivaliokuntaan.

8) Ed. Vähänäkin ym. lakialoite n:o 46 laiksi pakkokeinolain 1 luvun 3 §:n muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin lakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Vähänäkin: Herra puhemies! Viime eduskuntakaudella lakivaliokunta-niminen valiokunta teki 2,5—3 vuotta työtä yhden ainoan lakiesityksen kimpussa. Se oli rikoslain kokonaisuudistuksen toinen vaihe. Virkarikoslainsäädäntö oli jo aikaisemmin. Siellä tehtiin suuri työ, mutta tapahtui jonkinlainen pienehkö lapsus, kömmähdys. Valiokunta muutti oleellisesti luvaton käyttöä koskevan rikoksen pykälää esittämällä eduskunnalle, että laissa mainittaisiin tavanomainen luvaton käyttö sekä törkeä luvaton käyttö, ja muutti hallituksen esityksestä rangausmaksimeja.

Tässä tulee mieleen kyllä se seikka, että aina kun eduskunta muuttaa hallituksen esityksiä, tulee kömmähdys tai lapsus. Muistan opiskeluaikojani, että joku professori sanoi luennoillaan, että tämän lain se ja se pykälä on varmasti teidän kaikkien mielestä vähän outo ja epälooginen, mutta minä voin kertoa, että eduskunta muutti siltä osin hallituksen esitystä, joten meidän täytyy se niellä ja hyväksyä.

Tässä tapauksessa, mikä nyt on esillä, ei pidä niellä ja hyväksyä. Nimittäin tavanomaisesta luvattomasta käytöstä uusi rikoslaki eduskunnan muuttamana ei säädä kuin korkeintaan vuoden vankeusrangaistuksen maksimissaan. Muutama vuosi sitten säädetty pakkokeinolaki puolestaan edellyttää kiinniottamiselta, pidättämiseltä ja vangitsemiselta yli vuoden vapausrangaistusta. Sen seurauksena luvattomaan käyttöön todennäköisin syin epäilty henkilö ei ole kiinniotettavissa, pidätettävissä eikä vangittavissa.

Olen joutunut itse ja tiedän ed. Aittoniemen ja ed. Niinistökin joutuneen monen käytännön poliisimiehen puhelinsoiton tai käynnin kohteeksi sen vuoksi, että nimenomaan moottoriajoneuvon luvaton käyttörikos on lisääntynyt. Erityisesti nuorehkot rikoksentekijät jopa näyttävät pitkää nenää tai irvailevat konstaapelille jouduttuaan kiinni, että et sinä meitä voi ottaa kiinni

etkä pidättää, koska pakkokeinolaki ei anna siihen mahdollisuuksia. No, eihän se nyt noin ole, koska useimmiten siihen kytkeytyy ajokorttita ajoa ja kenties rattijuoppoutta, joten jollakin keinolla näitä nuorukaisia on otettu kiinni.

Tätä on ruvettu sitten korjaamaan. Aina kun virhe tulee tehdyksi, se pitää korjata. Eduskunnalle on jo esitelty ja se on lähettänyt lakivaliokuntaan käsiteltäväksi ed. Niinistön näkemyksen, jossa hän lähtee korjaamaan asiaa siten, että tavallisesta luvattomasta käytöstä korotettaisiin rangaistusmaksimi puoleentoista vuoteen eli puolella vuodella siitä, mihin eduskunta päätyi. Mutta tämä on ristiriidassa kaiken sen kahden ja puolen vuoden työn kanssa, mitä lakivaliokunta ja eduskunta teki rikoslain kokonaisuudistuksen yhteydessä. Silloin määriteltiin kuhunkin rikokseen se rangaistus, joka vastaa sitä pahaa, minkä rikos aiheuttaa ympäristölle, yhteiskunnalle ja yksilöille. Näin ollen puolitoista vuotta luvattomasta käytöstä on kohtuuton jo yksinomaan sen vuoksi, että varkaudesta on maksimirangaistus puolitoista vuotta. Kuitenkin luvattomalla käytöllä ja varkaudella on eroa kuin yöllä ja päivällä. Varas haluaa liittää ja liittää esineen, jonka hän on ottanut haltuunsa, omaan omaisuuteensa, luvaton käyttäjä ainoastaan käyttää esinettä, ehkä yleisemmin juuri moottoriajoneuvoa, tietyn ajan ja sitten jättää sen heille taikka ajaa metsään jne.

Kokoomusta edustava ed. Niinistö on keksinyt tätä virhettä korjatessaan kokoomukselle perin juurin sopivan menettelytavan, että ankarat rangaistukset ovat ainoa keino hoitaa asioita. Tällä tavalla hän saisi virheen korjatuksi ja samalla nuorille rikosentekijöille vähän ankarimmat rapsut. Se on kokoomuksen pamppu ja rangaistus -linja, joka on aina vallinnut.

Tätä on korjattu myös terävin aivoin toisella taholla. SMP:tä edustava ed. Aittoniemi on havainnut saman lapsuksen ja lähtenyt korjaamaan sitä siten, että hän esittää muutosta pakkokeinolakiin, joka muutama vuosi sitten eduskunnassa hyväksyttiin. Silloinhan pakkokeinolakiuudistus lähti liikkeelle nimenomaan kansainvälisistä ihmisoikeussopimuksista, joiden pohjalta Suomen kiinniottamis-, pidättämis- ja vangitsemislainsäädäntö oli vanhanaikainen, jos ei peräti keskiaikainen. Tämän vuoksi ankaroitettiin niitä edellytyksiä, joilla poliisimies saa jonkun pidättää tai myöhemmin tällainen ihminen voidaan vangita. Näin ollen edellytettiin, että rikoksesta, josta henkilöä todennäköisin syin epäillään, pitää tulla rangaistusta yli vuosi.

Ed. Aittoniemi esittää, että tämä pudotettaisiin siihen, että vuodenkin vankeusuhkamaksimilla poliisimies voisi ottaa jonkun kiinni ja sittemmin ihminen tulisi pidätetyksi. Tämäkin sopii hyvin puolueen kuvaan, jota ehdotuksen tekijä ei kyllä jäsenkirjajäsenenä edusta mutta hengeltään SMP:läisenä. Hänen siviilitaustansaakin puolesta sen ymmärrän. Tällä tavoin hän saa poliisimiesten käytettäväksi huomattavasti ankaramman pidättämissäännöstön kuin se, mitä pakkokeinolaki uudistettuna ajaa takaa. Tällä keinoin, mitä ed. Aittoniemi esittää, poliisit voivat kymmenittäin muitakin rikoksista epäiltyjä pidättää ja vangita. Korjautuu tosin tämä virhe, mutta tulee vielä massiivisempi virhe, jos otetaan huomioon ne motiivit ja tendenssit, millä tuo lainmuutos pakkokeinolaissa tehtiin.

Nyt päästään varsinaisesti vasta asiaan. Minun esityksessäni se ei ole näitten kompromissi, vaan se antaa oikeutta sille työlle, jota eduskunta on tehnyt niin pakkokeinolain kimpussa kuin rikoslain kokonaisuudistuksenkin kimpussa vuositolulla. Tehdään ainoastaan tämän esitykseni mukaan yksi pieni momentin lisäys pakkokeinolain 1 luvun 3 §:ään, jossa sanotaan, että 1 momentin 2 kohdan estämättä saadaan todennäköisin syin luvattomasta käytöstä tai vangin karkaamisesta epäilty pidättää, riippumatta siitä rangaistusmaksimista, mikä näistä kahdesta rikoksesta on tarjolla.

Äsken en puhunut vangin karkaamisesta, mutta poliisimiehet ovat siitäkin ottaneet yhteyttä. Johtuen pakkokeinolain uusista rangaistusrajoista, jos vanki karkaa esimerkiksi poliisilta, joka häntä kuljettaa, niin poliisimies ei ole lain kirjaimen pohjalta oikeutettu ottamaan tätä vankia kiinni. Tietysti näin tapahtuu ja se tunnetaan järkeenkäypänä tai tavanomaisena, mutta tarkkaan ottaen lain kirjaimen perusteella ei tätä oikeutta olisi.

Mielestäni tämä ei runno noita uusia lakeja, jotka kovalla tuskalla on saatu aikaan, eikä niiden periaatteita, mutta poistaa tämän erittäin räikeän epäkohdan. Uskon, että ed. Aittoniemikin elämää kokeneena ja lainsäädäntöön perehtyneenä entisenä poliisimiehenä tämän oivaltaa.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Ed. Vähänäkki kyllä selitti tämän asian aivan oikein. Ed. Niinistön ja allekirjoittaneen aloitteet tämän ongelman korjaamiseksi eduskunnassa ovat olleet myös lakivaliokunnassa. On tullut siellä aikamoinen kiista siitä, kumman aloitteen pohjalta sitä lähdetään korjaamaan.

Oikeusministeriö on puuttunut asiaan ja todennut kirjallisesti, että ed. Aittoniemen tekemä aloite on oikeasuuntainen. Ed. Niinistön ehdotus sitä taas ei ole. Sikäli kun tiedän, mikäli hallitusryhmät nyt ryhmyrien kokouksessa pääsevät pelisäännöistä yhteisymmärrykseen, oikeusministeriö ryhtyy työryhmän kautta nimenomaan muuttamaan pakkokeinolakia tekemäni ehdotuksen mukaisesti. Ed. Niinistön esitys jää näin ollen sivuun. Näin ollen olen ollut tässä asiassa täysin oikeassa.

Ed. Vähänäkin ehdotus, koska se puuttuu pakkokeinolakiin, on myös oikeaoppinen, mutta väärän suuntainen. Jos tällä tavalla tehdään, että useita poikkeuksia sijoitetaan lakiin — pakkokeinolaissa on jo erityisesti henkilöön kohdistuvaa etsintää koskien useita poikkeuksia — se on kuin bushmannipäällikkö, jolla riippuu kaikenlaisia koruja ja palloja pitkin selkää, tai joulukuusi, jossa on poikkeuksia poikkeuksien jälkeen.

Minun esitykseni tarkoitus on, että yhden vuoden raja koskee koko rikoslainsäädäntöä. Silloin tällaisia poikkeuksen poikkeuksia, jotka edellyttävät, että poliisimiehen pitää aina kuljettaa lakikirjaa selkärepussaan kulkiessaan kentällä, ei tarvita. Näin ollen ed. Vähänäkin ehdotus on täysin tarpeeton, oikeaoppinen, mutta täysin vääräsuuntainen.

Ed. V ä h ä n ä k k i : Arvoisa puhemies! Uskonkin, että lakivaliokunnassa on otettu kantaa juuri noin kuin Aittoniemi sanoi, kun heillä on ollut pelkästään edustajien Niinistön ja Aittoniemen esitykset tarkasteltavana. Olen siinä samaa mieltä kuin ed. Aittoniemi, että niistä kahdesta olisin nimenomaan ottanut mieluummin ed. Aittoniemen esityksen, koska poliisin työtäkin pitää pyrkiä helpottamaan.

Mutta korostan sitä, että minun ehdotukseni ei ollut vielä käsiteltävänä virallisessa muodossaan. Mutta sen voin kertoa, että olen keskustellut sekä Holkerin hallituksen entisen oikeusministerin Halosen kanssa että nykyisen oikeusministerin Pokan kanssa. He olivat erittäin kiinnostuneita ja vesi kielellä odottavat minun ehdotustani. Tällöin tuli nimenomaan esiin se, että ed. Aittoniemen ehdotus aika lailla ikävästi ihmisoi-keussopimuksia talloo varpaille, joihin me nimenomaan myös pakkokeinolainsäädännön puitteissa pyrimme.

Ed. Moilanen: Herra puhemies! On ilmeistä, että on käynyt ilmi se, että luvattomat käyttöönnotot ovat viime aikoina muodostuneet ongelmaksi. Ihan samalla lailla on näistä keskusteluista käynyt ilmi se, että tämän ongelman tiedostavat niin hallitus kuin oppositioryhmätkin. Nyt lähinnä lienee kysymys siitä, millä tavoin tätä ongelmaa ruvetaan lähestymään ja korjaamaan. Kaiketi on lähes samantekevää, miten se tapahtuu. Tärkeintä on, että ongelma tulee korjatuksi, sillä nyt jo näemme, että luvattomat käyttöönnotot vaikuttavat mm. siihen, että vakuutusmaksuja joudutaan korottamaan aivan sen takia, että nämä rikokset aiheuttavat menetyksiä moottoriajoneuvojen omistajille ja sitä kautta vakuutuskorvauksia.

Toivottavaa onkin, löytyy ratkaisu puolelta taikka toiselta, että pystytään siihen, että asteikojen ja pakkokeinolain määräysten välinen ongelma korjataan ja poliisin toimintaedellytykset pidetään sellaisina, että tähänkin asiaan pystytään korjausta saamaan aikaan. Tämä kai on meidän kaikkien yhteinen toivomus ja tahto ja myös se, että se mahdollisimman pikaisesti toteutetaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään lakivaliokuntaan.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti huomiseen täysistuntoon

9) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2 (HE 6)

10) Talousvaliokunnan mietintö n:o 3 (HE 4)

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on huomenna kello 13. Kyse-lytunti on tänään kello 17.

Täysistunto lopetetaan kello 15.26.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Erkki Ketola

